СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 172. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 27. липня, 1926.

VOL. XXXIV. No. 172. Jersey City, N. J., Tuesday, July, 27. 1926. THREE CENTS

ДЕСЯТЬЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА ПРИЗНАЧЕНІ НА ПОШИРЕННЯ КУЛЬТУ ФРАНКА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Тому в часі від 28. мая до кінця вересня повинні відбутися в кождій українській місцевости виклади, збори, концерти чи вистави, присвячені памяти Франка.

В кождій місцевости повинна бути переведена рівнож збірка на памятник Франка.

Хай не бракне між нами нікого, хто не зложив би жертви на памятник для Того, що нам а не собі добував кращу долю, що бажав для скованих волі, для нещасних долі і рівної правди для всіх.

Всі жертви на памятник Франка належить слати до:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

УРЯД ВИДАЄ ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ НА ДРУКОВАННЄ НІКОЛИ НЕ ВИГОЛОШЕНИХ ПРОМОВ

ВАШИНҐТОН, 24. липня. — Урядники, які друкують стенографічні протоколи зі засідань обох палат конґресу, так званий Конґрешенел Рекорд, подають, що хоча засідання конґресу скінчилися ще дня 3. липня, до 18. липня не переставали напливати до друкарні конґресу промови від конґресменів і сенаторів, які домагалися помістити сі промови в Рекорді, хоча вони ніколи не були виголошені в конґресі. Як обчисляють урядники, уряд видав тепер близько 20 тисяч долярів на друкованнє сих невиголошених промов.

СЕНАТОР ХОЧЕ ВІДПОВІДАТИ ГІСТЕРІЄЮ АМЕРИКИ НА ГІСТЕРІЮ ЕВРОПИ.

ВАШИНҐТОН, 24. липня. — Відомий зі своїх завзятих виступів проти іміґрантів сенатор Джансон з Каліфорнії заявляє публично в ґазетах, що на ненависть до Америки, яка шириться в Европі, Америка повинна відповісти відсуненнємся від всякої участи в европейських справах, а передовсім від світового суду при Лізі Народів.

ФІЛАДЕЛФІЙСЬКА ВИСТАВА А „СИНІ ЗАКОНИ".

ФІЛАДЕЛФІЯ, 25. липня. — Філаделфійську виставу, уряджену з приводу ювилею 150-літного існовання самостійної американської держави, відвідало нині поверх 100,000 людий. Ріжні релігійні орґанізації сильно невдоволені отвореннєм вистави в неділю й вони збираються починати новий процес проти дирекції вистави, щоби добитися її замкнення в неділю на основі так званих синів законів з 1794. року.

ПОЛІЦІЯ НАПАДАЄ НА СТРАЙКОВИХ СИМПАТИКІВ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 25. липня. — На запросини страйкуючих ткальняних робітників відвідало се місто нині коло 4 сотки нюйорських кушнірів. Гості висіли з омнібусів перед Українською Галею. Тут зараз їх зачепила поліція, котрій не подобалися написи, які несли гості, а які протестували проти диктатури босів. Коли поліція зажадала зняття вивісок, кушнірі стали гудіти на поліцію. Поліція кинулася на них з палками.

Кушнірі уступили до галі, де відбулися великі збори, до яких промовляло богато бесідників. Після віча гості й страйкарі знова пробували утворити демонстраційний похід, але поліція їм не дала робити демонстрації. Знова прийшло до бійки, в якій поліція побила кількох учасників демонстрації й заарештувала 6 страйкарів.

ВЕЛИКА БУРЯ НА ПОБЕРЕЖУ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ.

СІҐЕРТ, Ню Джерзі, 24. липня. — В суботу коло пів до девятої рано навістила сю околицю страшна буря. Тревала вона всего 20 мінут, але з огляду на те, що вітер дув зі скоростю 105 миль на годину, вона наробила страшної шкоди. Вона змела зовсім кілька таборів літників та покалічила відломками домів богато людий.

НЕБУВАЛИЙ ОСЯГ ЛІКАРЯ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 24. липня. — В одному місцевому шпитали померла 5-літна дівчина, яка перебувала там операцію горляних желез і аденойсів. У 8 мінут після її смерти лікар шпиталя казав запустити дівчині в серце адреналіни, сильного побуджуючого средства, яке витворює в кождім живучім сотворінню спеціяльні адреналінові желези. За якийсь час пульс почав битися. Серце рушилося ледво чутним рухом. На лице виступила краска життя. За якийсь час дитина почала жити, на велике здивованнє самого лікаря.

Дитина однак довго не пожила. В кільканайцять годин опісля вона таки померла в наслідок утрати крови підчас операції.

БУНТ НА АМЕРИКАНСЬКІМ КОРАБЛИ.

МОНТЕВІДЕО, Ураґвай, Південна Америка, 24. липня. — На американськім паровім торговельнім корабли Вест Мева збунтувалася залога. Проти збунтованих вислано відділ ураґвайського війска, але бунт полагодив американський конзуль з того міста.

БУНТ ВЯЗНИКІВ.

ЛЕНСИНҐ, Канзас, 24. липня. — У місцевій вязниці прийшло до бунту арештантів. Бунт почався з того, що один арештант кинувся з ножем і пробив капітана вязничої сторожі. Сторожі опісля стріляли до арештантів і вбили двох з них. Бунт опісля легко зломано.

ДИКИЙ ЗЛОЧИН.

ВОРСО, Ню ЙОРК, 24. липня. — Місцевий фармер Флинт повідомив поліцію, що хтось напав у ночи на його дім, виломив двері, а відтак сокирою зарубав його жінку й двоє дітий. Покалічених відставлено сейчас до недалекого шпиталю, але вони всі зараз померли.

Поліція по короткім слідстві заарештувала самого таки Флинта, бо сусіди посуджують його за вбийство. Мав він від довшого вже часу поводитися з родиною крайно жорстоко, а старша дочка навіть писала до одних кревняків, щоби вони вратували родину від побоїв батька.

ДОПОМОГА ГОЛОДУЮЧИМ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Орґан української соціялістично-радикальної партії „Громадський Голос" приносить в останньому числі з дати 19. червня 1926 р. статейку під написом „Моральна революція і Голодні". В ній подана така інформація:

„Український Червоний Хрест вислав 40 ваґонів збіжжа для допомоги голодуючим. Збіжжа вислано на адресу комітету, зложеного з послів Підгірського, Приступи, Войтюка, Чучмая і Маківки. Як нас інформують з кругів комітету, розіслано 11 ваґонів на Волинь, а 14 ваґонів на Східну Галичину (повіти Станиславів, Калуш, Надвірна, Товмач, Старий Самбір, Болехів, Долина). Решту, то є 15 ваґонів, заарештувала польська адміністрація в Підволочиськах і не видала збіжжа до цеї пори".

ПОЛЬСЬКІ ЛЕҐЕНДИ.

Відомий познанський польський історик Адам Скалковський видав свіжу книжку „Z dziejów insurekcji 1794 r.", в якій розвиває кілька історичних леґенд, до нині передаваних по всіх підручниках польської історії як правда. Між ними є докази, що Косцюшко та його „косинєри" зовсім не відограли такої ролі у повстанні, як це загально вірять, що швець Ян Калінський зовсім не був освободителем Варшави і т. и. Але це все нічого не шкодить. Львівський найкращий парк буде на далі називатись у честь героя-шевця „парком Кілінського" і його памятник буде утревалювати „історичну правду", а „Рацлавіцька панорама" показуватиме людям, як виглядала в дійсности перемога Косцюшка та польських селян.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

БАПТИСТАМ БОГ ДАЄ.

Дописуватель холмського „Нашого Життя" пише:

Отримав один мій товариш листа з Америки від баптистів, колишніх приятелів. Пишуть, що хоч і безробіття в Америці, але ім живеться дуже добре, роботу мають, бо "невіруючі боротьбу провадять, страйкують, а віруючі баптисти роблять підчас страйків. Томуто мабуть міліонери американські баптистами поробились і не шкодують грошей на святе діло. В цей спосіб вони перероблять робітників в покірну робочу скотину, що не брикає і дає на собі їздити, скільки міліонер схоче, бо противитись злу баптистам не вільно.

На Кобринщині істнує вже три роки баптистська орґанізація, на чолі котрої стоїть „брат" Ярошевич. Почуває він себе не зле, живе роскішнійше від якогонебудь попа. Має дім для молитв — чий, невідомо, бо асекураторови було заявлено, що дім не власність Ярошевича,і не парафіяльний, має електричну кухню і в решті на днях за молитви Бог йому послав автомобіль. Носяться собі „браття" на автомобілях по місті, лякають селянських коней, що ламають вози і несуться з оглоблями та разганяють дітей, що призвичаїлись бавитись на вулиці.

Раненько почали роскошувати провідники баптизму. Що буде, як Бог їм доляри перестане посилати; мабуть будуть тягнути з віруючих не гірше попів. Краще було би, п. Ярошевичу, зайнятися працею для кращої релігії — релігії святого труду і святої боротьби за визволення трудящихся.

Д. Р.

В РОСІЇ Є 10.000 БЕЗРОБІТНИХ ЛІКАРІВ.

Московські ґазети повідомляють, що остання статистика виявила, що в Росії є 10.000 безробітних лікарів. Із них 6.000 скінчили лікарський факультет в 1923. і 1924. році. З них 60 процент є жінки.

НЕГРАМОТНІСТЬ У ЕСПАНІЇ.

МАДРИД, Еспанія, 24. липня. — Еспанські ґазети домагаються від уряду більших видатків на поширення ґрамотности. Після послідної державної переписи, число неграмотних у Еспанії виносить 45 процентів населення. Нині півтора міліона дітий не має нагоди ходити до школи. Ґазети підносять, що головною перешкодою освіти був уплив католицької церкви, яка опиралася освіті, боячися через освіту втратити впливи на своїх вірних.

СТУДЕНТИ З ПОЧУТТЯМ ПРАВА.

На правничім виділі львівського університету студенти, які позичали скрипти до іспитів від приватного іспитового видавництва „Дельта", перепродували їх в антикварнях. Власник видавництва д-р Родковський найшов в антикварні М. Бодека 50 томів своїх видавництв, на яких сяв, мов на глум, напис: „примірник непродажний". Він обчисляє свою шкоду на 100.000 (!) зол. Продажа чужих книжок імовірно не суперечить з почуттям права ні у деяких львівських студентів-правників, а в антикварів тим менше.

ПОДРУЖЖА — ЗАСІБ ТОРГОВЛІ ЖИВИМ ТОВАРОМ.

Галицький жидок Леві Фрайнд з Дембиці, виїхав у 1919 р. до Ню Йорку і там найшов собі дохідну професію; родині присилав багато грошей, а в 1924. сам її відвідав. Між місцевими дівчатами вибрав найгарнішу, що приїхала зі Львова, з нею оженився і вернувся до Америки. Тепер її родина одержала лист з повідомленням, що її муж продав її негайно як „живий товар" і вона ледви по довгих місяцях мук, завдяки впливам якогось молодця, визволилась з пут своєї примусової огидливої професії.

ПУАНКАРЕ ЗАПОВІДАЄ НОВІ ПОДАТКИ, АЛЕ НА ОСНОВІ РЕФОРМИ

ПАРИЖ, 24. липня. — Новий французький премієр міністрів Пуанкаре відбув зі своїм кабінетом перші наради в справі ратовання французьких гроший і фінансів. Як видно з ґазетних вісток, премієр стоїть на становищи, що уряд має на думці завести нові податки на піддержаннє державних фінансів, але не рішився за заведеннєм безпосередних податків. Він далі думає стягати посередні податки, які своїм тягаром падуть на менче заможні кляси населення.

З тої причини ліві партії критикують сі проєкти як не ведучі до цїли. Каже опозиція, що вони можуть помогти лишень хвилево.

Тимчасом за два послідні дні, себто від часу віддання проводу Пуанкаре, франк почав уже дещо підноситися в курсі.

ЗІНОВЄВА ВИКИНЕНО З ПОЛІТИЧНОГО БЮРА.

МОСКВА, 24. липня. — В два дні після того, як з Москви розійшлися по світі телеґрами, що комуністичний уряд думає признавати деяку свободу думки не лишень своїм партійним товаришам, але й своїм противникам, нині оповіщено в ґазетах, що політичне бюро центрального виконавчого комітету комуністичної партії усунуло Зіновєва зі становища в сьому комітеті за те, що він ріжнився в деяких поглядах на тактику від других членів партії. Разом з ним усунено також другого провідника опозиції в сьому бюрі, Ляшевича.

ОФІЦИР ПОБИВ АМЕРИКАНСЬКОГО ПОСЛА.

ВІДЕНЬ, 24. липня. — Вілієм Колбертсон, американський посол до Румунії, приїхав недавно тому до міста Яс в Бесарабії. Виходячи з поїзду, він наступив не хотячи якомусь румунському капітанови на ногу. Офіцир обурився сим так, що вдарив амбасадора в лице.

Подія викликала великий скандал.

РОЗГОРЯЧЕННЄ МЕЖИ НІМЕЦЬКИМИ ПАРТІЯМИ ЗРОСТАЄ

БЕРЛІН, 24. липня. — Хоча німецький уряд усунув відомого монархістичного аґітатора ґенерала фон Секта зі становища головного команданта краєвої оборони, мимо сього боротьба партій в Німеччині не втихає, а ще гірше роспалюється.

Основою нової боротьби стало те, що за тихим дозволом уряду німецькі консервативні товариства стали зоружуватися в короткі рушниці. Побоюючися якогось нового консервативного замаху на републику, ліберальні партії стали домагатися від уряду або розоруження консервативних орґанізацій або дозволу самим собі на подібні зоруження.

ПРЕЗИДЕНТ ГІНДЕНБУРҐ ОБРАЖЕНИЙ ҐАЗЕТНОЮ НАСМІШКОЮ.

БЕРЛІН, 24. липня. — Президент Гінденбурґ почав судовий процес проти комуністичних ґазет Ді Роте Фане й Кнупель за насмішливі поеми й рисунки, змірені проти нього.

КЛОПОТИ ФЕРБЕНКСА В ВАРШАВІ.

ВАРШАВА, 24. липня. — Американський актор рухомих образків Доґлас Фербенкс, який приїхав сюди зі своєю жінкою Марією Пикфорд з Москви, мав нині раненько візиту якої пів тисячки польських дівчат, яким забаглося стати акторками в американських „мувінґ пикчерах". На переді товпи жінок, що стовпилися в передпокою Фербенкса, стояв один польський офіцир, який собі захотів покинути службу „ойчизні" та перейти на актора.

ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД ПРИКАЗУЄ ПОЛІЦІЇ ОБОРОНЯТИ ТУРИСТІВ.

ПАРИЖ, 24. липня. — Французькі купці віднеслися до французького уряду з прозьбою, щоби він поклав конець напастям французької товпи проти американських і анґлійських туристів, бо інакше потерпить французька торговля. Премієр Пуанкаре видав сейчас заклик до французької поліції, щоби вона охороняла заграничних туристів.

НОВА СВАРКА ЗА АТЕНТАТ В САРАЄВІ.

БІЛГОРОД, 24. липня. — В хорватській ґазеті Обзор, що виходить в Загребі, появилася стаття про замах на австрійського наслідника престола Фердинанда в Сараєві в 1914. році, який був безпосередною причиною великої війни. Статтю написав Лев Пфефер, котрий брав участь у офіціяльнім слідстві австрійського уряду в справі сього замаху. Автор статті заперечує вістку, немовби самий виновник замаху Прінціп мав признатися, що він стояв у зносинах зі сербським урядом. Зате Пфефер винує самий таки австрійський уряд за недбале слідство та підсуває, що в самому Відни в урядових кругах були люди, які радувалися усуненню Фердинанда.

Стаття викликує цілий ряд заперечень головно зі сторони Австрійців.

ВУЛЬКАН ВЕЗУВІЙ ЗНОВА ПРАЦЮЄ.

НЕАПОЛЬ, 24. липня. — З вулькану Везувія знова почали підноситися стовпи білого диму, який утворює над горою немовби велику парасолю. Ночами на небі виднієсь велика луна. Сподіються нового виливу лави з кратера вулькану.

Користайте з нагоди! Користайте з нагоди.

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧС ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧС

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ОДИН ОДИНОКИЙ ПРАВНИЙ ГЕТЬМАН УКРАЇНИ

Ріжні приватні люди в Америці дістали послідними днями величезну проклямацію, чи пак таки універсал. Публичних інституцій не повідомлено, хоч сей універсал проголошує українському народови небувалу вістку: Україна має нового гетьмана! Нового „одинокого правного гетьмана всеї України" в особі Полтавця-Остряниці.

Універсал торжественно звіщає всім українським підданим, що сей новий один одинокий правний гетьман усеї України зволили обняти над нами, підданими, необмежену владу, одновласте, на основі власної волі, Божої волі, а також згоди всіх повстанських кошів, існуючих на імиграції.

Де саме видано сей універсал до українських підданих, себто де є столиця сеї нової української єдиної влади, в універсалі не пишеться. Одно знаємо на певно, що не на Україні. Догадатися можна, що видано його в Мінхені, в столиці Баварії, тому осередку всяких монархістичних затій, німецьких, російських і других, куди тайними норами підпливають німецькі марки від баварського уряду й ліри з Ватикану.

Хто то сей новий один, одинокий правний гетьман всеї України? Се бувший штабс-капітан царської армії, трийцятькілька літний офіцерик Полтавцов, який до 1917. року не знав нічого про Україну, не признавався до українського роду, а з української мови знав тільки: „Дядьку, подайте води!" Великі суспільні перевороти на Україні й Росії відбилися на ньому у сей спосіб, що йому в голові перевернулося. Побачивши упадок царського престола, розвал монархії, упадок шляхти й чиновництва, серед котрого він думав робити карієру, сей маленький чоловічок дивився, якби то причепитися до змінених умов і серед розбурханої води наловити собі рибочки. Довго він не знав, що зі собою робити. Коли однак побачив, як учорашний царський генерал Скоропадський нагло пригадав собі на своє українське походження та став самодержцем України, як поклонник єдиної й неделимої вдає зі себе покровителя самостійної України, Полтавцову блиснула світла думка в голові: Він за одну ніч стає свідомим Українцем. Підучившися від свого дядька кілька українських слів, уже стає сутим Українцем.

Гетьманови Скоропадському підійшов під руку оперетковий характер Палтавцева, і гетьман іменував його своїм генеральним писарем. На сьому становищи Полтавцев, відомо, українського духа не набрався, а зденоралізувався ще далі. Бачучи перед собою гетьмана, як сей блофує Українцям своїм гетьманським походженнем від відомого гетьмана-хруня Скоропадського, Полтавцев нагло пригадує собі своє походження від українських гетьманів і називає себе Полтавцем-Остряницею. Правда, в українськім війску Полтавцев не служив, ні української держави, ні навіть гетьманату своєю кровю не боронив, бо відомо його кров дорожча від десять Україн, але зате по упадку гетьманату стрічаємо його вже на широкій європейській арені як гетьмана якихсь зимових козацьких станиць. Купив він собі тоді якогось учителя української мови, і разом з ним писав статті про козаччину до американських газет, де їх залюбки передруковувала шинкаговська Січ.

Коли до Берліна наспів утікаючи від своїх підданих Скоропадський і став у вільних від годівлі свиний хвилях правити українськими підданими, то й гетьман зимових козацьких станиць спершу станув вірно при Скоропадськім і в Америку козацькі універсали писав, закликуючи всіх вірних підданих України станути за одинокого правного гетьмана всеї України Скоропадського. І містили американські гетьманські хлопці сі універсали й кричали: „Дивіть! Полтавець яка птиця, а гетьмана нашого визнав!"

І знова не минув рік, а той самий Полтавець-Остряниця збунтувався проти „одинокого правного гетьмана всеї України", відкликав своє визнание і, щоби з ним покінчити раз на все, проголосив, що „одиноким правним самодержцем всеї України" є гетьман Полтавець-Остряниця. Так і маєш: всеї України. Ні клаптика України не лишив Скоропадському, хочби троха погетьманувати. Просто, гетьмануй собі, Скоропадський, на своїм обійстю зі своїми...

Та батько Полтавець-Остряниця певно перерахувався. Ми се зовсім певно знаємо. Бо хоч він і проголосив себе одиноким правним гетьманом усеї України, а тут в Америці таки дехто найдеться та собі проголосить гетьмана Скоропадського. І най тоді гетьман Полтавцев докаже, що гетьман Скоропадський не є одинокий, а Полтавцев одинокий. Нігде правди діти, такий один одинокий, як другий. І ще може завтра дехто проголосити одинокого гетьмана Дорошенка, а після завтра одинокого гетьмана Мазепу, або навіть гетьмана Йолубоського. Чомужби ні? Як опера, то вже опера. Як комедія, то вже добра комедія. Кінця їй нема. Відомо, як вже люди зачнуться бавити в єдиновласте без народної контролі, то вже кінця нема єдиновласникам. Ще української держави не здобули, а вже є двох єдиних правних гетьманів. А що то буде, як буде Україна? Хто їх тоді зрахує? На фіру їх тоді без рубля не заберещ.

ОБШИРНЕ ЗНАННЕ, ПРИВИЧКА ДО ДУМАННЯ І БЛАГОРОДНІ ЧУВСТВА — ВСЕ ТЕ НЕОБХІДНЕ ДЛЯ ТОГО, ХТО ХОЧЕ БУТИ ОБРАЗОВАНИМ В ПОВНІМ ЗНАЧІННЮ ТОГО СЛОВА.

РІДКИЙ ПРИМІР ПРАВДИВОГО БРАТОЛЮБІЯ

(Оригінальна дописька до „Свободи" з Відня).

II.

Уже від 1916 року почалось для віденської людности дуже скрутне життє: не стало харчів а передовсім хліба і омасти і тому заведено спеціальні карти, так, що ніхто не годен був більше купити (коли мав за що), як припадало на його голову. Той брак харчів, а далі і одежи а особливо білизни давався дуже доймаючо відчувати і в перших роках по закінченню війни. Вернуло домів велике число жовнірів, що доси були заосмотрені у війську, а тепер прийшли домів не знаходячи ані удержання ані навіть зарібку. А і ті робітники, що працювали по фабриках муніції і инших предметів потрібних для армії — позістали тепер цілком без хліба. Число безробітних змоглося еще великою силою урядовців і службовиків (головно дівчат), що працювали по ріжних урядах, в роді уряду прохарчовання і других. Нужда була крайна, з кождим днем збільшувалось число злочинів прямо з голоду і холоду, а неменше і число самоубийств з тої самої причини. А вже найбільше голодували бідні діти, котрі сотками вимирали в наслідок браку харчів та теплого одягу.

Найстрашнійшою була власне зима з 1919 на 1920 рік. На щастє у Відни було і шведське посольство і досить значна шведська кольонія. І ті Шведи подали клич до свого рідного краю: „редде барнен!" — Значить: ратуйте дітий! — Були се передовсім Шведки, як: Анна Ельгштрем. Анна Ліндгаґен, Ель ля Пальмштірена, Аліса Тролле і другі. „Ми мусимо — сказали вони — утворити такий живий людський ланцюх, як той, що при гашенню пожежі". І вони утворили такий ланцюх, так, що вже на перший день Різдва (25 грудня 1919 р.) прибула до Відня Шведка Ельза Беркман, та привезла з собою харчі, убранне, білизну, та гроші.

До помочи її станули другі Шведки, горячо хотя скромно, до роботи. Вони працювали, обділювали потребуючих, помагали а всьо з виразом повної природности на лици, яко звичайний обовязок людяности і братолюбія, без найменшої театральности і пози.

Вони не виступали яко вискаэ особистої, індивідуальної доброд ійности, але яко представниці прихильности цілої шведської людности для виголодженого Відня а передовсім для його нещасної дітвори. Звичайно — до кождої пачки з харчами додавано на картці пару слів прихильних для Віденців, при кождім жіночім платтю пару слів невинних комплиментів для повабности віденського жіноцтва.

Притім робили ті Шведки такий вид, що властиво вони обовязані є Віденцям помагати. — А шведський город Вексіє прислав більшу суму грошей під предлогом, що це є лише зворот тих трьох тисячний золотих гульденів, що їх прислав Відень в 1743 році тому городови, коли він впав жертвою великої пожежі. Ціле заховання Шведок і Шведів здавалось так говорити: „Не хваліть нас! Бо щож значать наші „дарунки любови" супроти тихого геройства вашого населення, що так мовчки і без нарікань несить свою недолю!"

І так **шість міліонів Шведів** зібрало для поратунку Відня **чотириста міліардів австрійських корон!**

До тої збірки причинилася не лиш організація **„Редде барнен"** — але і шведський **„Червоний Хрест"**, котрий отворив у Відни свою філію, а при помочі шведського посла Еверлєфа та офіцирів Февреля, Львовена та Струве розвинув дуже пожиточну діяльність.

Щоби зібрати таку велику суму в грошах а крім того і величезне число дарів в натурі — мусіли взяти у збірці участь усі слої шведської суспільности. Тому не буде без інтересу навести деякі бодай приміри шведської жертвенности.

І так — великих сум достарчив промисловець Теклинд зі Штокгольму, котрий призначив їх головно для віденських мистців (малярів та різьбарів). Др. Мельерштрем з Гевля майже здирав де лиш міг людям з плечей загортки — та посилав їх до Відня для народних учителів. Одна робітниця в Ельністуні принесла до потягу з „дарунками любови" призначеними для Відня три пушки оселедців. Одна дідичка з Зедерманлянду прислала цілу паку білизни. Була вона вже дещо зужита, але чисто виправна, понапрвлювана, повязана гарними стяжечками в пачки, з глибокоумними надписами на доданих картках.

Одна старушка принесла до канцелярії „Редде барнен" сто шведських корон, котрі признала їй з Америки син в сій цілі, щоби вона собі за них устроїла якусь „радість". В канцелярії запитали її: „А чи не могли ви собі придумати вже якої иншої „радости", як давати ті гроші на голодних Віденців?"

„Но — відповіла старенька — радаб я дуже випити чарку правдивої зернистої кави. То хиба зверніть мені таки одну корону". Так і зробили.

Один молодий студент написав до „Товариства дешевої людової кухні" у Відни таке: „Я не маю богато грошей, але всеж таки досить, щоби щодня зісти собі перекуску (лонч). Я тепер це на один місяць залишу, а гроші посилаю на ваші руки.

„Дайте за них одній віденській студентці через місяць даром обід. Мушу признатись, що мені булоб дуже мило, колиб вона була гарна. Але щож! Я і так її ніколи не побачу!"

А дальше жертвували — не лиш люди стоячі на чолі шведської культури, як Сельма Лягерлеф, Ельлен Кей (недавно померла) та Пер Гальштрем, але **між иншими** і вязні з Лінкепінгу, котрі прислали свої тяжко зароблені ери.

А дальше — почалося нове велике підприняттє: новітний хрестоносний похід діточий на Швецію: Кожда людина в Швеції, котрій це лиш було можливим, забажала собі приняти на один рік якусь віденську дитину.

І так виправилося **вісімнайцять тисяч віденських дітий** в далеку дорогу до Швеції. Поїхали вони туди заголоджені та виснажені, а за рік вернули домів славно підхарчовані, сильні не лиш на тілі, але і на дусі. — Шведські їх опікуни прийняли їх іменно не лиш до своїх хат і до своїх родин — але і до своїх сердець. Вони їх не лиш добре годували та поубирали, але і навчили їх брати участь у їх шведським упорядкованім, супокійно - веселім життю.

Шведи обдарували своїх малих приймаків не лише своєю ніжностю, але і важною наукою: як справедливо зрозуміти і оцінити **чуже**, а як пошанувати **своє**, його любити і тужити за ним.

Діти вивчились у Шведів за той рік не лиш шведської мови, але і чогось ще важнійшого: **вдячности**. — І так написала одна дівчинка, повернувши зі Швеції в одній шкільній задачи:

„Ми, віденські діти, набрали такого довіря до Шведів, що воно ніколи не перестане іс-тнувати; — коли ми іменно колись своїм дітям розкажем, які великих доброд ійств ми від Шведів зазнали, то передане про їх велику любов ближнього — піде з покоління на покоління".

По трийцятьлітній війні була у Німців поговірка:

„Молися, дитинко, молися,
Щоби злий Швед не зявився!"

Але та поговірка зістане тепер на віки вичеркнена з памяти німецького народа!

До всесвітної історії переходять звичайно і передовсім імена великих полководців, от як н. пр. Фош або Люнденбург. Жаль великий, що не перейде до будучих потомків імя цего шведського гірника, що маючи право працювати на переміну один день під землею, а один день на поверхні землі — **закопав себе на цілий рік під землею**, щоби позискати в цей спосіб **надвишку** зарібку — жертвували **віденським дітям!**

На щастє перейде до памяти потомків бодай імя **Ельзи Брендштрем.** Вона була дочкою шведського посла в Петербурзі, але не боялася ані заразливих хоріб, ані ще небезпечнійших людий, і тому відважно поїхала підчас війни на Сибір, щоби там в таборах полонених Австрійців (були там очивидно і наші Галичани) нести їм потіху і поміч.

І тепер еще, коли вона появиться у Відни, то на вулици старі бувші жовніри клонять своєї голови до долу, щоби поцілувати рубець її шати. І таки і називають її **„ангелом Сибіру"!**

Але таких діл правдивого братолюбія Шведів зглядом Австрійців було ще більше. Нагадаю лиш заложене ними лічниче заведенне для туберкульозних дітий в Ґріненштайні.

Коли пані др. Евгенія Шварцвальд (від котрої беру переважну часть наведених тут фактів) завитала до того заведення в січни 1921 р. а побачивши чудову дівчинку в ліжку, запитала: „Щож це за гарний ангелик?" — то сидяча при ліжку мати дитини відповіла:

„Ой так! З неї би вже певно був ангелик в небі, коли би Шведи не були її взяли під свою опіку!"

Віденці старалися, як могли, віддячитися Шведам за поміч. І так одну гарну площу у Відни назвали вони „шведською", а міст через дунайський канал напроти неї — прозвали також „шведським".

Нарешті цего року повстав у Відни під проводом Райнляйна осібний комітет, котрий запросив тих Шведів, у котрих були гістьми віденські діти — щоби приїхали до Відня в гості. Віденщ отже готовився приймити на цілий тиждень 12,000 Шведів; Очивидна річ—що аж така велика небезпека не заходила, бо Швеція далеко, а дорога — дорога! Та всеж таки вибралося 381 Шведів і Шведок в гостину до Відня, а сівши по дорозі на осібний, призначений для них пароход — приплили недавно тому до того города.

Тисячі людий зляглн на береги Дунаю, а між ними і ті діти, що були в Швеції в гостині. За шість літ вони вже і попідростали, а декотрі дівчата навіть вже і повіддавалися.

Прибувших Шведів повитано грімкими оплесками та окликами, а військова музика відограла шведський гимн. По повітальних промовах — почали себе взаїмно відшукувати — давні опікуни та проживаючі колись у них діти, а обіймам, поцілункам і радісним окликам не було кінця. Котрим родичам средства позволяли — ті брали опікунів своїх дітий прямо до свого помешкання, а кому ні — тих на свій кошт порозміщувала по первоaccording гостелях віденська рада громадська, котра є — як звісно — в руках соціялістичних демократів. І у Відни зароїлося від ріжних синьожовтих хоругвів, прапорців та відзнак, що могли здаватися — ось Відень став нараз напів українським. А сталось це тому, бо національні краски Шведів є такі самі — як і українські!

Тим легше буде мож навязати межи обома тими народами дружні зносини і нагадати давне братерство зброї зпід Полтави.

Цілий „шведський тиждень" був у Відни виповнений ріжними торжествами, принятттями та театральними представленнями в честь Шведів, а дня 24. червня ц. р. відбулося осібне велике **„торжество подяки".**

Др. Кирило Трильовський.

ПОГНИЛИ ГРЯДУЩИХ ПОКОЛІНЬ

Ростуть на нашім шляху могили, а одна вища від другої. Щораз замикаються на віки соколині очі, змовкають дзвінкі серця, опадають лицарські груди.

Війна на всіх боевищах світа, голод, холод, спрага і жага — нищили їм тіло, великі надії і болючі розчарування — руйнували їм душі. А хто не впав від злої кулі, не дався переможній хоробі, той тепер без волі і без долі чахне, завмирає серед буденної сірини життя.

Ніхто про них не думає, ніхто їм не простягне помічної руки, бо всюди переповнення і скрута, а воєнні люде, слабосилі і виснажені, на робітників не надаються. Зовсім не те, що люди, які підчас війни зберігли дорогоцінну силу на запічках... Отцим то й не жаль і пенсії доброї і місця теплого і слова щирого та дружного.

Погнилі грядущих поколінь має тільки сповнити своє завдання. А надбання усі, усі сердечні думи й замисли сконсумує зі смаком отой „zjadacz chleba", якого навіть Словацький не переробив би на ангела.

Ростуть на нашім шляху могили, а одна вища, а одна дорожча від другої.

Що-дня читаєш: Помер бувший сотник, бувший четар, бувший стрілець, вістун чи десятник, зломаний воєнними трудами і повоєнним лихоліттям.

Не так воєнними трудами, як повоєнним лихоліттям: чеські табори, львівські тротуари висуть з кожного останню каплю крови.

А коли хтось більше вилізлий і після пятикратного стукання ввійде в святая святих якого там потентата, — то гірко заплатить за смілість.

— А хібаж я вам казав волочитися по Україні?! — кінчить пан директор авдієнцію.

Ростуть на нашім шляху могили...

Третина зних передчасних, ненадійних, невіджалуваних...

В загальному шпиталі помер перед кількома днями Василь Крижанівський, великий ум, праведна душа і голубине серце. Прожив 35 років, повних високих замислів і скапав як свічка, засвічена перед богом краси і штуки.

Передвоєнна нужда, воєнні труди і повоєнна біда зломили його.

Великий маляр, у якого грудях горів вічний вогонь творчости — зійшов у холодну могилу.

Зі шпитальної каплиці винесли його на плечах друзі і вбоєнні товариші.

А за трумною йшли тільки ті, що жалували за ним. Було їх багато, але все таки не стільки, скільки великих річей створив і на половину менше, скільки добрих діл зробив.

І такий наляг сум на всіх, що навіть гробарі поникли головами.

Погнилі грядущих поколінь... Який же дорогий він!...

А чи зерно, що виросте на ньому, виплатить страту?!...

Вірмо, що так!...

Галактіон Чінка.

СІЛЬСЬКА ТЕМНА ХРОНІКА.

Гуцул з Ямни, Савчак, убив у лісі свого приятеля Сніжака, який мав женитися з його сестрою, підмовлений родиною. — У селі Дальничі дві родини Костерські та Стельмахи, разом 9 парубків, побились до крови підчас весілля та знищили хату.

З СТАТИСТИКИ АМЕРИКАНСЬКИХ ВИСОКИХ ШКІЛ.

В усіх 913 університетах, каледжах і професіональних високих школах Злучених Держав було записано в 1924 році 664,266 студентів і студенток. На протязі останніх 34 літ це значить зріст майже в шестеро; в 1890 році в американських вищих школах було всіх студентів 121.924. Так само зросло число професорів і учителів в університетах, колегіях і високих професіональних школах (медичних, технічних то-що) — з 10.762 в 1890 році до 51.907 в 1924 році.

В тім останнім році, з якого є повні статистичні дані, найбільше студентів мав у своїх висших школах стейт Ню Йорк, а саме 60.623 мужчин і 28.370 жінок, разом 88.993 голов студентства. Далі Ілинойс з 60.462 студентами і студентками, Пенсилвенія, Огайо, Масачусетс і Каліфорнія. В пяти инших стейтах було по більш як 20.000 студентів записаних в висших школах, а в одинайцяти по більш як 10.000.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1927.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде винести 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то понесить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошене буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (если який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), котілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1927 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в канлендари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

МІСЬКА ТЕМНА ХРОНІКА.

На протязі одного дня трапилось у Львові кілька нападів на спокійних громадян: на вул. Ченстоховській напало 6 опришків на музиканта Пеньчака, на вул. Янівській на міського ліхтарника Возняка, а навіть у білий день на Високім Замку відобрав гімназистові Лозинському годинник злодій Клімчак, який представився йому як „вивядовца".

ЩОБИ ЖИТИ, ТРЕБА СМЕРТИ НЕ БОЯТИСЯ.

(Дещо з обсягу обезпечення).

Девять людий на десять боїться **не лише вмерти, але й жити.**

Вони мають подвійного страха:

„Вмерти скорше — так моя сімя лишиться без помочи; — вмру пізнійще, так можливо, що останні дні мої, на старости літ, будуть дуже сумні".

Так каже: „The Franklin Life".

* * *

Я беру цю замітку під увагу, бо вона, думаю, дуже характеристична й слушна.

Силоміццю пхається в мою мозківницю гадка й хоче мене переконати, що це відноситься в першій мірі до наших татів.

Будь що будь так із психольогічного як і з практично-життєвого боку ця замітка є гідною уваги й застанови.

Тому я після своїх сил постараюсь представити образово її слушність і на кінци вказати не науку, а спосіб, якби цьому зарадити, щоби не боятися ніякої смерти, а бути проготованим на неї кождої хвилі.

* * *

Візьмім під увагу першу часть. „Боїтесь раньше вмерти, бо лишите незабезпечену фінансово сімю".

Маєте гарну, молоду жіночку, яка вас щиро любить; вона є матірю двоїх діточок, старшого синка й молодшої донечки, гарних мов ангелята.

Ви радіб їм неба прихилити. Та що-ж, коли ви не в силі. Життя дороге, „рент" високий, „пейда" мала.

Тяжко, дуже тяжко! А так бажалобся щастя й ліпшої долі дорогим серцю істотам!

Не вже-ж нема з цього виходу? — І ви пробуєте ріжно.

Занесете кілька долярів до банку — та ба! треба було їх виняти, тай нічого нема! Купуєте „шери" (акції) в „Building & Loan Ass'n" — це дуже добра річ, та ба! переслідує вас все одна гадка: — „Ануж мене завтра вбє в фабриці, і щож ці два „шери" значити-муть для родини?"

І знов біда.

Банк добрий, „BUILDING LOAN" ще ліпший, але смерть неперебірчива. Гатить, як їй подобається. Не буде питатися, чи ви вже забезпечили будучність своїх діток!

І тому денервуєтесь, не знаходите собі місця, а все через цей неспокій за будучність родини.

В своїй безрадности бєтесь мов риба об лід!

І дійсно, хоч самі боїтеся скорої смерти, самі себе заїдаєте своєю журбою, неспокоєм!...

* * *

Візьмім тепер другий бік справи.

Ви не дбаєте, щоби й завтра вмерти, бо марево будучности на старости літ страшне перед вашими очима. Ви боїтесь гадки: „як я стану старим та немічним, так хтож подасть мені кусок хліба або й склянку води?

Ви боїтесь старости, боїтесь дуже, бо ви нічо не маєте. Ви не зуміли подбати до сьогодня, не зуміли зложити цента на „потім"!

Ваші гріхи, ваша провина зачинають вас вже від нині переслідувати — і це лиш маревом; а що-ж доперва, як це буде сумна дійсність? — Діти ваші підуть собі в світ, кожде шукаючи своєї долі; — а ви останетесь з жінкою або й самі. І що-ж тоді?!

— „До дому убогих — як ви не раз жартуєте? Ні... Це встид.

І страх за вашу будучність — вас здіймає; а в страхові цьому ви безрадні стискаєте голову, скубете чуприну, злоститеся... Не добре з цим — ані вам, ані вашій родині...

* * *

Це все виглядає мов фантастичні уяви, але уяви, які здійснюються в нашому щоденному життю.

Це якраз образ людий, що в безрадности своїй не вміють знайти способу в потребі, не знають знайти життя в життю: це є позбутися грижі й клопоту.

Я вірю, дорогі читачі, що більшість з Вас, як застановитесь над цим, знайдете в себе як не цілий страх, то в кождому разі тінь його.

А кажуть, що таких на один десяток знайдеться девять! А десятий що?

Він буде сміятися з цих девятьох, бо він не боїться ані скоро вмерти, ані жити до ста літ! Він має з собою таку річ, яка позволяє йому сміло глядіти в життя, користати з його, тішитись цим життям разом із родиною, бо він не боїться за її будучність!

Він подбав за це, що його сімя може жити так само, як тепер, хочби він і завтра помер; не боїться теж і старости, бо має запоруку, що буде мати і хліб і воду.

Він отже не гризеться, не денервується, не журиться цим, чим не мушено гризтися! Він тому жиє, радіє життям.

У него всьо так зладжено, що всі довги і зобовязання зістануть сплачені без кривди для його жінки і дітий.

Він подбав о асекурацію.

Це коротеньке слівце, а таке сильне, що може помогти і тим девятьом, так молодшим як і старшим, котрі бояться і **вчасної й пізної смерти.**

Асекурація — можна сказати — вбиває страха смерти і дає людині можність жити.

П. Ковальчик,
(Лінден, Н. Дж.)

ЩОЖ ДАЛІ?

(З луцької „Громади").

Вже сьогодня стало видно, що прихильність і благословенства митрополита Діонісія і сущих з ним на відправу в церкві Служби Божої в українській мові з практичним переведенням лучаться з собою як „огонь і вода"; що права дає — ліва загрібає. Тицяють нам всілякі благословенства й постанови, а щоби це перевести в діло — то зась. По щож ті постанови, коли їх не переводити в життя?! А може це усе блахман у вічі, аби зацитькати? — Треба би їм знати, що цим далеко заїхати не можна.

В місті Олександрії, на Рівенщині, вже від довшого часу провадиться домагання введення української мови в церковне богослуження, та й воно навіть має свою історію.

Минулого року перед Зеленими Святами були спроби з боку парафіян прийти до порозуміння щодо української відправи з місцевим парохом о. В. Порицьким, та ці заходи розбилися. Причинилися до цього духовники з дооколичних парафій, аби приглушити „крамолу". Доперва знов в осени м. р. парафіяне написали прохання до кременецької консисторії про дозвіл о. Порицькому (бо той хотів мати чорне на білому) на відправлення пробної (одної) Служби Божої в українській мові. Згодом заявився у церкві благочинний о. Ненадкевич і почав досліджувати, скільки то тих, що хочуть, аби по українськи служилося. Виявилося, що значна більшість стояла за українською відправою.

Вже в наступну неділю о. Порицький оголосив, що пробна Служба Божа відправиться, а після неї буде голосування, що вирішить дальшу долю церковного богослуження. Багато селян були зацікавлені цим проявом, розпитували, коли саме буде і чи ведуть приготовання; аж на сусідні села облетіла вістка про українську відправу у нас. Хор підготовлявся до українських церковних співів, усі радо чекали, бо вже був означений день на українську відправу, аж тут нараз мов відтяв; — усе стало. Певне о. Порицький отримав приказ від вищих духовних влад, аби не рухатись з українізацією. Здавалося, все заніміло, алеж ні! Зачувати, що ця справа перейшла до цивільних влад, і вони мають її розслідити.

Оттак! Релігія й адміністрація!?

Можливо, що це робота русотяпів-перевертнів; бо кажуть, що вони (скільки їх?) послали й собі щось... чи то прохання, чи донос, словом те, аби українському церковному рухові підставити ногу. Останніми часами послано було до консисторії листа ще з нашим проханням, на яке не дістали ніякої відповіді, хоч післали марки на заказну відповідь. Але... чи дочекаємось?... Вже селяне розпитуються, жалкують, що усе так затихло, а це свідчить про сильне бажання таки чути слово Боже в церкві рідньою мовою.

Оце пишучи, вже чути, що приїде й сам епископ Антоній. Чи часом не в звязку з вище згаданим? Нарешті цікаво знати, що буде далі з нашою справою?! Ну! — та чиж не історія?... — розсудіть.

Ухо.

ДОБРЕ МАТИ МАЛИХ ЛЮДЕЙ, ЯК НЕМА ВЕЛИКИХ.

Будапештанські ґазети повідомляють, що від якогось часу на Мадярщині розвинувся правильний експорт карликів. Попит за карликами, передусім із Німеччини, зріс так дуже, що мадярські комітати багаті в „дрібних людей": Боршод, Абаше і Земплин просто залиті імпресаріями і цирковими підприємцями та представниками „орфеїв". У сімайській посілости в одній лише родині найшли імпресарії аж трьох карликів, зовсім нормальних душено і фізично. Цирковий імпресаріо винайняв їх на три роки за 30 міліонів корон. У громадах Ганшор і Губка винайняли пять карликів для артистичних цілей. Взагалі імпресарії назбирали двацять карликів, а платили їх родичам по 10 до 15 міліонів за голову. Нужда тих людей така велика, що вони годяться продавати, зглядно винаймати свої діти чужим людям. Перший транспорт карликів відійшов до міста Кольонії (Кельн) і Мангайму. Населення Мадярщини поділилося відносно тої торговлі на два табори: один противиться їй і жадає інтервенції міністра внутрішніх справ, другий похвалює, бо каже, що то заробіток для вбогого населення.

ВСЕСВІТНА ІСТОРІЯ.

Написав М. Чайківський. — Всесвітна Історія часть І.: старинна історія стор. 280. — Є се нове видання популярної (за др. Тугецом) історії, написаної коротко і звязково. В новому сьому виданню богато ілюстрацій. — Часть II.: середні віки, стор. 246. — В сій частині звернено належну увагу на укр. історію, чого давнійше не бувало. — Часть III.: нові часи, стор. 304. — Сей підручник доводить історичні події до 1911. р. Як і в других частинах, так і тут, звернено велику увагу на укр. історію і на кінці додано реєстр важнійших історичних дат.

Всі три томи в оправі $3.25.

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДР. МЕД. МУСІЙ КАПЕЦЬ

— перебрався на —

222 EAST 17th STREET, NEW YORK CITY

поміж 2-ою і 3-ою Авеню.

Приймає: 9—12 і 5—8. Tel. Lexington 2109 або 0935

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ

„СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ Її СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости в теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ	НА ЦІЛИЙ РІК	$ 7.00
„ „	НА ПІВ РОКУ	$ 3.75
„ „	НА ТРИ МІСЯЦІ	$ 2.00
В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:		
„ „ „ „	НА РІК	$10.00
„ „ „ „	НА ПІВ РОКУ	$ 5.00
„ „ „ „	НА ТРИ МІСЯЦІ	$2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часописи.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сільського життя на три дії.

виступає в сій штуці 14. осіб. — Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".

"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у, нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Микола Чернявський.

ГОРЕ ПОБІДЖЕНИМ.

(Оповідання).

(10)

(Продовження)

Але Помпея епитимисти любили, і він умів з ними поводитися. Ігумен се помітив і мовчки ніби доручав їх йому: нехай він панькається з ними, як знає!

Тільки Пафнутій не любив Помпея і скрізь назирав за ним і за епитимистами і, де тільки міг, точив їх мов шашіль сухарі.

— Як випеш, то неначе легше відкашлюватись, — казав о. Сергій, трохи оправившись після приступу кашлю, гірко усміхаючись, як завжди своїм зламаним зівялим усом. — Ваші то, ваші — пішли шукати, звідкіль вилетів птах! Шукайте, усе одно не поможеться!... А гарно, плюнути б на все оце і податись, куди очі дивляться. У-ух, погано тут!... А ще краще було б скоріше здохнути!... — додав він.

І мов хмара набігла на о. Сергія. Він одразу потемнів і пропасниця знов ударила його.

— Отче, принесіть алькоголю!

— Добре, добре. А тепер лягайте, та укривайтесь, а то вам холодно. Лягайте, я укрию!

— Укрийте, справді холодно.

Помпей укрив о. Сергія і вийшов з келії. Хмара, що набігла на о. Сергія, зробилась чорнійшою, важкою. Холод обхопив його тіло й душу. А на дворі знов зібралося на дощ.

Ігумен і Пафнутій обійшли увесь манастир, додивляючись і випитуючи, де міг вибратись з манастиря о. Аркадій, але нічого не дізнались. Ігумени сердився, а Пафнутій був радий, але ні той ні другий не виявляли того, що було у їх на душі.

Вони вертались з обходу.

— Я думаю, що владика спросить його, деж отпуск з манастиря? І він мусить сказати, що він утік без отпуску. Тут моєї вини нема ніякої. Живосилом чоловіка не вдержиш!

— А як він скаже, що манастир стоїть без догляду і хто хоче, той вночі входить і виходить з його?...

— Так се-ж неправда! Хто-ж се може сказати? Се треба зовсім загубити совість.

— Блюдіте, како опасно ходите: дніє лукаві суть, а люде ще лукавіщі.

— А я напишу рапорт його преосвященству, що так і так: священик-епитимист, Аркадій Завадовський, вночі утік з манастиря, невідомо куди, і ще досі не вернувся. Нехай знає, а я покривати нікого не хочу. Треба й за другим стежити...

— Ні, сей не втіче! — якось загадково усміхаючись, сказав Пафнутій.

— Хто його знає!

І вони розійшлись. Ігумен пішов до себе, а Пафнутій, не дивлячись на дощ, пішов по двору. Зробивши, мов заяць, кілька петель, він завернув в келію о. Сергія.

„О, знов ужака повзе!" — подумав той, побачивши його.

— А я до вас. Дощ іде, а у вас тепленько... Хе-хе!

О. Сергій нічого не сказав, тільки поворухнувся, лежачи, і кашлянув.

— Так, хе-хе, немає о. Аркадія — говорив Пафнутій трохи помовчавши і мов дожидаючи, що о. Сергій щось скаже.

О. Сергій мовчав.

— Чого-ж тут у манастирі сидіти?... У нас тихо, сумно; щодня до церкви ходити треба. Устав наш суворий!... А в миру весело, широко там і вільно, що хочеш роби, куди хочеш іди. Деж тут усидіть... у манастирі!

Пафнутій помовчав, мовчав і о. Сергій.

— У манастирі народ темний, неосвічений... Самі мужики. З ними ні про що розмовляти окрім слова Божого, а се у нас не в моді, — ще по семинаріях набридло. Хе-хе...

О. Сергій лежав і думав: „Чого він прийшов сюди, — пилять мене, чи що? Хоч би скоріше убирався геть!" — і поклав мовчати до краю.

А Пафнутій сидів і не думав виходити. Очі його ятрились якимись недобрими, потайними огниками—„гадючими", як здавалось о. Сергію, а голова докірливо хиталась і трусилася, і сі її рухи додавали словам Пафнутія якоїсь надзвичайної уїдливости і докірливости.

—Там коні й колесниці... там, хе-хе, попаді молоді, а тут що?... Га?... А не чини беззаконій, а не заводь гульбищ з дівками та парубками, не вчи їх, коли ти піп, пісень бісовських! А приїхав благочинний, щоб образумити тебе, на добрий шлях наставити, побачив усе твоє сборище, почув, як ти сам тих пісень співаєш, та до дівчат моргаєш, та широкими рукавами над їх головами махаєш, сказав тобі слово, а ти йому два, а ти його за руки та з хати, а ти рясу з його рвати? Он як!... Ну, і йди в манастир... на смиреніє. На смиреніє духу непокірного!... А?... Не подобається?... Хе-хе!

„Господи, за що він мене мучить? Ще трохи, і я його вижену з хати, як о. Аркадій благочинного з сторожки!"

І справді, в серці о. Сергія збіралась злість і вже не лежала смирно, а мов їй хотілось вирватись на поверх.

„Вижену гаспида!" думав о. Сергій. Але він нікого в життю ще не виганяв отак, він боявся людей, а найбільше людей старих, у собі упевнених. Він і досі почував себе якось мов не за повноправну людину, а мов за хлопця й боявся старших від себе.

Але Пафнутій сидів і все торочив своє, проводив далі.

— Святі ризи палиш, церкву хочеш спалити, подвіре церковне димом пустити, — у манастир на смиреніє, на послушаніє, на чорний хліб! — мов шилом шпигав Пафнутій, переходячи від о. Аркадія до о. Сергія, а той уже ледви лежав на ліжку.

— А там жінка молода... хехе!... а там...

— Геть, гаде, звідсіль!... — несподівано схопився з ліжка сам не свій о. Сергій. — Геть звідси! — кричав він не своїм голосом, наступаючи на Пафнутія.

— Хто?... ти?... мене?... — блідніючи спитав Пафнутій.

— Я!... Тебе!... Геть, кажу, звідсіль!

— А, не любиш?... не подобається?... — шипів той, встаючи з стільця і вючись усім тілом. — За красуню свою боїшся? Га?... Женеш?... Хе-хе!

— Геть звідси, а то я не знаю, що зроблю з тобою!

Блідий, як смерть, з роскудовченим волоссєм і червоними очима о. Сергій був страшний. Руки його тремтіли й готові були вчепитись у Панфутія і вишпурнути його з хати.

— Піду, хе-хе!... Піду, голубчику!... Не гнів... — хитаючи головою, мов озираючись, чи ніхто не бачить, як його женуть, кидав слова Пафнутій.

І він зник за дверима.

— О прокляті!... О мучителі!... Вимотали ви мені душу!... — рвучи на собі волоссє і тремтючи від гніву, кричав о. Сергій, ходячи по хаті. — О, будьте ви прокляті!...

VI.

В обідню пору дощ розгулявся і, то затихаючи, то знов припускаючи, йшов до вечера. По манастирському подвірю стояли калюжі. Над ними, поспускавши обважені віти, журливо похитувались мокрі дерева і дощ збивав з їх останнє листє. Важкі, мокрі ворони сиділи й на деревах і на хрестах церкви й сумно кракали, а проворні чорні, чорні, як вугіль, галки, з сивими нашийниками, моторно нишпорили по низу.

Почало смеркати дуже рано. На дзвіниці тенькнув дзвін, скликаючи ченців до церкви, і ті, товсті і поважні, з клобуками на головах, велично підбіраючи поли ряс і мантій, ішли до церкви.

Чепурні галки цікаво дивились на їх, згинаючи на бік голівки і клипаючи своїми чорними оченятами, а ворони непривітно кракали їм у слід:

— Крав!... Крав!...

Прудко пробігали послушники у підрясниках, стягнутих ремінними поясами. Їм хотілось скоріше проскочити до церкви, щоб не помочити свого пишного кучерявого волосся.

І в сьому манастирі, як і в багатьох других всі послушники запускали собі довге волоссє і що-дня на ніч заплітали дрібними кісками, щоб воно, як росплести його, було кучеряве. Копиця такого волосся на плечах була так само потрібна послушникові, як коса дівчині...

Пройшов до церкви Пафнутій, пройшов і ігумен.

Почалась відправа повечерія.

О. Сергій знов не пішов до церкви. Він сидів у своїй келії, темний і суворий, мов серце його було налите вщерть тугою й роспукою. Кілька разів, після того, як він вигнав Пафнутія, він лягав спати, але не міг замкнути очей. Мозок не міг заспокоїтись, і в йому безладно снувались думки одна над другу чорніші й невідраднійші.

Ані іскри світла він не бачив у своїй будучині.

Безжалісна хвороба, безладдє в сімї, манастирська покута... А там знов покута за Пафнутія, бо він буде скаржитись і архирей дасть віри його скарзі. А там... що таке там?... Смерть, невблагана й неминуча смерть.

А після смерти?...

І тут думки о. Сергія спинялись, як морські хвилі біля скель, і змішувались, і він не міг дати ладу. Бо в останні часи, найбільше в манастирі, безвіре заповзло в його душу і, як мороз квітки, побило й повялило увесь містичний сад його душі, всі пароси віри, що так пишно в нім розростались у стінах школи. Тепер віра була безсила подати йому рятунок, навіть дати пораду. І се більш усього мучило о. Сергія й лякало, і жаль стискав його серце, жаль за тією вірою, що він мав її й тепер не має, і вже ніколи, ніколи вона не загоїть пекучих ран його душі й не закриє рожевим серпанком чорної, страшної безодні — смерти.

Коли так, то скорішеб умерти!

Коли так, то нащо терпіти сі муки, се пониженнє!

Коли так, то бунт проти всього!...

Бунт... Але во імя чого бунт, якими силами його зняти?...

І тут він знов почував під собою страшну безодню і падав у неї.

Бунт — во імя людини.

Се во імя Пафнутія, во імя жінки і тещі, во імя лисаря і всіх тих, ім же есть імя тьма тем?...

Ні!

Бунт — во імя тих славних і великих, які вели й ведуть людей до кращої долі.

(Конець буде).

ПОКЛИК

до будови Народного Дому в селі Монастир, повіт Ярослав.

Можливо, що нас всіх здивує, хто перечитає сю відозву, що той Монастир хоче і бажає по так довгім сні, яким він спав. Треба признатись нам самим, що у нас мало було просвіти. Хотяй ціле село українське, а Поляків мало є, але вони тепер горді зі своєї держави. Тому наші браття тепер пробудились і кличуть нас тут за морем о поміч збудувати Народний Дім, де моглиб віджити духом українським. Я нище підписана дістала листа, щоб збирати жертви. На жаль, сама не можу так великого діла брати на себе і відзиваюсь до всіх по цілій Америці: поможіть їм! Я знаю, що більше нас дістало такі листи, але за нікого не чути, щоб збирав. Вони самі не в силі під теперішну пору брати на себе так великий тягар, як Народний Дім.

Мушу нагадати, що той Дім міг бути вже давно, але не було такої людини, котраб о се постаралась. Хотяй і дехто колись згадав, то тихцем, аби війт не дізнався. Люди заложили були собі читальню Качковського, бо вона була йому на руку. Так було аж до 1921, коли він дістав сто моргів поля від панів і перестав війтувати. Теперішня молодіж закинула вже старе плюгавство і з новим війтом зачали думати, як збудувати свою хату. Наша річ помочи їм, тільки не посилаймо доляра, бо за се нічого не збудуємо.

По близші інформації прошу голоситись на адресу:

Параня Чопик (Слота)
705 M. C. Ilvaine St., Chester, Pa.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЛІТО В ПІДБІГУНОВИХ ОКОЛИЦЯХ.

Чоловік усе старається розслідити незнане. Сила цікавости, без уваги на загрожуючі небезпеки, пхає чоловіка то на виправи до джунглів азійських і пустинь африканських, то знову між вічні леди і в багато-місячну ніч. І ті і тамті є однаково небезпечні. На рівнику є грізна тамошня фавна, починаючи від львів і тигрів, а кінчаючи на мешканцях тих непривітних околиць. На далекій півночі чигають на моряка (бо досі тамтуди був лише морський шлях) зовсім инші небезпеки, котрих джерелом є низька температура. До найбільших належать ледяні скелі, що кружляють головно в маю і червні по Арктичному океані, а нераз гнані струєю пливуть аж на Атлянтійський океан. Уявім собі високу на кількасот метрів ледяну гору, відірвану від суші, що блукає по безмежних водних пустелях. Корабель, що стрінеться з такою горою, роздавить вона наче лушпину горіха. Він розсипається на тряски, та пропадає в глибинах, разом із сміливими людьми, що відважилися запускати в ці сторони.

А таких сміливих людей було багато. В першу виправу, записану в історії, вибрався **325 літ перед Христом** моряк Пітеас із Марсилії. Доплив до шотляндських островів — Ультіма Туле — то його відкриття. Потім що парусот літ спішили в ці сторони моряки ріжних національностей. В 800-му році ірляндські черці доплили до Ісляндії. Два слідуючі століття, Ісляндці Ґрунбєрн, Дер Роте Ерік і Лейфр відкрили Ґренляндію й Ляблядор. У XIV., XV. і XVI. столітті Венеціянці загнялися ще дальше, а в початках XIX століття Норденскельд думав уже, як би то здобути бігун. Від 1886. року старалися доказати це Пері, Нансен і Кук. Усім на перешкоді ставали вічні сніги й леди. Андре, що 1897 року перший вибрався воздушним шляхом до північного бігуна, а саме бальоном, згинув трагічно. Найкраще повелося тепер Амундсенові, літаком. Розвиток летництва, таксамо воздухоплавів як і аеропляиів, допоміг, що зменшилася небезпека смерти, яка грозила від ледяних скель. На бігун можна буде їздити небаром воздушним шляхом для охолоди в пітню спеку, коли то там по океані кружляють ледяні скелі.

ГАРНИЙ ВИХОВАТЕЛЬ.

На Гуцульщині в селі Рибні, косівського повіту, є вчителем Захарій Сенютович, котрого поведінка в громаді та школі дала привід батькам до скарг, які покищо лишились без наслідку. Цей педагог не тільки надто часто заглядає до коршми, але й у хаті підчас шкільної науки счиняє родинний бенкет. Раз побився він зі своєю жінкою так завзято, що їх боєва акція перенеслась до шкільної кляси в присутности дітей, які мусіли втікати від „стрілів" своїх педагогів.

SANTAL MIDY
БІЛЬ В МІХУРИ Скоро полекшиться через SANTAL MIDY Впевніться, що се правдивий Глядіть за словом „Midy" Продаєсь у всіх Аптиках.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, жінщин і дітей.
Наймодерніші електричні апарати.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Поміч політичним вязням.

В неділю, дня 20-го червня зійшлись наші Русалки до Українського Дому Просвіти, щоби уладити несподіванку („серпрайз парті") для молодої пари пп. Шміґельських. Як звичайно буває, позносили для молодої пари всякі смачні перекуски і гарні подарунки. Началась забава, а підчас забави встає гр. П. Федорців і в імени громади желає новопібраним здоровля, щастя, найвеселійшого життя, і як найлучшої енергії до праці на народнім полі та многих літ прожити. Хор ушкварив многая літа. Опісля хор відспівав много инших пісень.

Відтак знова забирає слово гр. П. Ф. і переноситься думкою в рідну сторону, і представляє присутним гостям недолю політичних вязнів під ляцьким гнетом. Як то українська молодіж на улицях Львова і Тернополя і инших міст проляла свою кров за свободу свого народа. Як найкращих синів українських замкнула наїзниця-Польща за желізні ґрати, думаючи сим способом знищити українську націю. Через те наш молодий цвіт, котрий бажає свому народови волі і ще раз волі, сидить тепер в темних мурах, в голоді й холоді, і ожидає тої великої хвилі, коли вже раз ударить дзвін і збудить козаків іти на ворога, скинуть пута й кайдани з українського народа. Та поки прийде та хвиля, то нашим святим обовязком нас, тут на вільній земли Вашінґтона, збирати жертви на піддержанне політичних вязнів. Збираймо всюди, деби не було: чи на весіллю, чи на хрестинах, чи на забаві. Тільки щоби дістати фондів для наших найкращих борців, котрі пішли на муки і каторги за волю й свободу українського народа. Як се ми зробимо тут, то з нас возьмуть примір другі українські громади, посиплються жертви з усьої Америки, а тоді певно наші борці, котрі сидять в темних мурах вязниць, відітхнуть свобіднійше і з вірою в будучність. Отже до праці! Покажім нашу братню любов за океаном до свого поневоленого народа. Се буде значити, що ми помагаєм нашим братям боротись за визволенне Неньки-України.

На сей заклик приступлено до збирання жертв; на сю ціль зложили слідуючі громадяни:

І. Шміґановський $2.00; А. Шміґановська, П. Федорців, І. Процай, П. Бутрин, Л. Харчишин, М. Блашкевич, І. Павук, О. Козак і Іл. Гнатишин по $1.00; М. Сухорович і М. Степанчак по 50 ц. — Разом $12.00.

Жертводавцям щире спасибіг!

Гість.

ПАМЯТИ ІВАНА ЗАГАЄВИЧА.

Дня 12. червня 1926 р. ховала Яворівщина одного з найвизначніщих своїх провідників, бл. п. Івана Загаєвича. Нема в Яворівщині дитини, що не зналаб покійника, таке популярне було його імя. Нема в Яворові товариства, де покійник не був би або основником, або одним з активних виділових і довголітних провідників.

Пок. Іван Загаєвич належав до вимираючого сьогодні вже у нас старого типу патріотів, що все дбали про народнє добро наче про своє власне. Сам зі селянсько-міщанського роду, був також представником найсвідоміщого міщанства. Довгими роками працює він просто понад сили над піднесенням добробуту яворівських міщан і селян разом з цілим гуртом собі подібних, головно з покійним Сидором Бриттаном і иншими. Стає основником місцевого Кружка У. П. Т., його головою і піклується будовою гімназії, опісляж самою вже школою. Доводить до будови „Народнього Дому" в Яворові і стає директором-основником Повітової Спілки Кооперативи з обм. порукою та Кредитового Товариства „Нар. Дім" в Яворові. Працює в „Задатковому Товаристві", у „Просвіті" — і взагалі у всіх товариствах і на всіх ділянках нашого життя. В його руках спочивала вся керма повіту. Тисячі сходин, засідань, довірочних нарад і віч відбулися під його проводом. Поляки ненавиділи Покійника, хоч його боялися. За самостійної З. У. Н. Р. був покійний посадником м. Яворова. Своїм поведенням на тому становищі зеднав собі загальне поважання.

В кінці треба згадати, що Небіщик був батьком численної родини, а один його син, Микола Загаєвич, записаний золотими буквами в історії наших визвольних змагань: поляг разом зі сотником Черником при наступі Січ. Стрільців на Київ 1918 р. і похоронений разом з Черником й ин. у Київі в Царському Саді.

Похорони бл. п. Івана відбулися величаво. Несено 10 вінків від українських товариств Яворова і Яворівщини. Виголошено пять бесід: п. Маренін біля дому, д-р Чайковський біля української гімназії, д-р Саламаха біля „Задаткової Каси" і „Маґістрату", проф. Васильчик з „Народнього Дому" і п. Гр. Щирба над гробом. Домовину супровожало вісім священиків, хор під батутою проф. Гуцуляка, гімназія, пласт і міська поліція; маґістрат заступав офіціяльно теперішний бурмістр п. Ляховіч, а народу були непроглядні маси.

Похоронений Покійник на почесному місці при вході на український цвинтар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КЕНДИ СТОР на продаж, бизнес добре вироблений, коло укр. гр.-кат. церкви, при сторі 2 руми до мешкання; спродам дешево з причини другого бизнесу. Голоситися під ч. 56 SUSSEX STREET, JERSEY CITY, N. J. 171-72

КАВАРНЯ І КАФЕТЕРІЯ на продаж, продам дешево по причині другого інтересу. 166—
M. GUJDA,
237 WAYNE ST., JERSEY CITY, N. J.

20-ФАМІЛІЙНИЙ з цегли дім, по 3 кімнати, білі синки, електрика, близько субвею і L стації, один морґіч, ренґ $3,528 річно. Ціна $16,000, готівкою $4,000 — правдива дешевість. 166—
K. PIASECKI,
436 E. 16th Street, New York, N. Y.

ЯК ХОЧЕТЕ КУПИТИ АБО ПРОДАТИ дім, бизнес або фарму, як хочете переслати гроші долярами до своїх кревних або залагодити якунебудь правну справу, так прошу удатися до: WALTER KOSTETSKI & CO., Inc., Business & Real Estate Broker, 4309 Germantown Ave., Philadelphia, Pa.

НА ФАРМИ!

Українці, весна тут. Коли Ви молоді ще, Ви не відчуваєте фабричних димів і порохів. Молодими однак все не будете, тому вартаби подумати Вам і про будуччину. В Мілвіл, Н. Дж., продаються малі фарми, надаючіся дуже добре під годівлю курий і ярину. Там вже є українська кольонія і тому хто хоче забезпечити свою будучність та бути власним господарем, повинен сейчас набути собі там кавалок землі, поки ціни ще дешеві. Фарми продаються від 5 акрів в гору. Від наших фарм всего година дороги до найкрасших літних купелевих міст над морем. Голоситься сейчас або проїзджайте до: 107—
W. MATOLYCH,
N. E. cor. 7th & Green Sts.
PHILADELPHIA, PA.

ЮЛІЯ ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

Катальоґ Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержане своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У .Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

† Абатеса ді Кастро, оповіданне, Стендаль, пер. С. Пащенко ... 40
* Абу Касимові капці, арабська казка І. Франка 30
* Аналюнга або дочка дебрів, оповіданне з часів боїв між Европейцями й Індіянами ... 20
Американьскі трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі ... 15
† Андріян і Антіной, роман, Г. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи ... 95
† Аритметичні правила А. Челіги (перерібка В. Верниволі) ... 20
† Байки Езопа для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
* Байки небилиці ... 10
* Батьківщина й инші оповідання, Ів. Франка 25
* Библійнії повісти изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. ... 1.50
† Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі ... 3.00
† Біля машини, оповіданне В. Винниченка ... 10
* Блискавиці, суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова ... 50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі ... 15
* Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук ... 75
* Борба світів В. Велса ... 40
* Боротьба о сонце ... 5
* Борці за правду, повість А. Кащенка ... 50
† Борці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те ... 45
* Борба Українського Народу за волю і незалежність. Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський ... 1.00
† Брати Моуглі, оповідання з життя дитини між звірями, Р. Кіплінга (переклав Ю. Сірий) ... 60
* Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр. ... 30
* Буквар Дм. Андрейка ... 50
* Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах 40
* Варіят з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими филями, драма на 4 дії, В. В. Бабієнка 35
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців ... 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий 35
* Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белеґай, з ілюстраціями ... 60
* Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя ... 15
„Верховина", сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна, уложив Мих. Зазуляк ... 50
† Вибір поезій, О. Федьковича ... 10
* Відвдячився, оповідання з козацької давнини, А. Чайковського ... 1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками ... 10
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. ... 2.75
† Від себе не втечеш, оповідание Марка Вовчка 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва 40
Вічевий співаник ... 5
* Вічний Жид ... 10
† В затінку й на сонци та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. ... 50
* В неділю рано зілле копала, оповідання О. Кобилянської ... 75
Вода в природі. — Уміркований та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі ... 20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Берґзон, пер. Евген Яворовський ... 35
* В тумані, оповідание, Л. Андреєва ... 20
† Всесильний долар, оповідание А. Хомика, пер. Н. Суровцова ... 45
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка ... 50
* Галицькі анекдоти, гумористичні оповідання, Мст. Руса ... 10
† Галичина в життю України др. М. Лозинського ... 25
* Галка смерти. Свобідно за Марк Твейном переклав В. Державина ... 5
* Гарна історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя .. 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання ... 20
* Герой капіталу Аптона Сінклера (переклала Н. Романович) ... 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями ... 25
* Гіпнотизм і суґґестія в 2-ох частях ... 40
† Голод, оповіданне, В. Винниченка ... 5
† Гордий цар, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця ... 25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге виданне з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
* Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
* Гумор і сатира ... 25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. ... 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича ... 25
Ґеновефа, оповіданне про княжну невинно засуджену на смерть ... 30
† Ґеновефа, оповіданне для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками 35
† Ґолем, оповідание, Ґ. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
* Дарвінізм Еміля Ферріера (переклад з франц.) 80
Два брати (з байок) Братів Ґріммів ... 15
* Два мужі — одна жінка, оповіданне Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) ... 20
* Дві могилі, оповіданне з сибірського життя І. Королевського ... 10
* Дві староруські повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями ... 10
* Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка ... 20
† Девять братів і десята сестриця Галя, оповіданне Марка Вовчка ... 20
Де любов, там і Бог, оповіданне, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) ... 15
† Дещо про гроші ... 10
* Діявольська справа, або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер ... 25
* Для домашнього огнища, повість, І. Франка 85
* Доля України, вірші, Дм. Штогрина ... 35
* Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі ... 1.00
* Домашний лікар, М. М. Белеґая ... 75
† Достойно єсть, збірка в Шевченкові роковини 15
† Думки Тараса Шевченка ... 20
Дяк, оповіданне, Марка Вовчка ... 20
† Дужим помахом крил, роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки ... 1.90
* Еволюція в образках, Д. Гирда ... 1.25
* Евстахій, повість з перших віків христіянства, Хрістофа фон Шміда ... 30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела ... 35
* Есперанто, український підручник міжнародної мови ... 40
* Єзуїтська преподобниця, історичне оповіданне, Ор. Левицького ... 25
* Єлисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60
* Жителі Марса, Вол. Ґериновича ... 10
Життє, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах ... 15
* Житепись чорта, М. Шустакевича ... 15
Жінка і її значінне в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі ... 15
Жовнір; Оферма, оповідання з війск. життя 10
† Завдання нової школи, нап. др. Густав Вінекен 10
За волю України Ю. Весоловського ... 5
† Залісе, повість Осипа Маковея, друге справлене видание, брош. ... 1.00
† Замітки про сільське господарство Вол. Нікольського ... 35
† Записна книжка, оповідание, В. Винниченка 5
* Запорожська слава, історичне оповідание, А. Кащенка ... 50
† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького ... 20
* За рідний край, оповідание з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки ... 30
За сестрою, оповідание з козацької старини, Андр. Чайковського ... 35
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр. ... 1.50
† Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року ... 10
* Збірка оповідань для української молодіжи .. 40
Збірка повісток ... 10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. 65
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листє" й „Великі роковини". У біоґрафічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій, в оправі ... 3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цеґельського ... 30
† З Дніпра на Дунай, оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-тє ... 40
† Земля, повість Ольги Кобилянської, опр. ... 2.00
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів ... 35
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся ... 60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля ... 10
* З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського ... 1.50
† Змагання, оповідание, А. Крушельницького ... 90
Знанне життя, др. С. Демидчука ... 30
† Зоольоґія для вищих початкових шкіл та ґімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. ... 75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідання і инше про старий край і Америку ... 30
* З теренів европейської війни, що ділось і діесь в нашім рідним краю ... 50
* З фільозофії політики, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський ... 65
† Знак чотирох, детективний роман, нап. Конан Дойл ... 75
* Іван Дурак та инші оповідання, гр. Л. Толстоя .. 25
* Іван Франко, біографічно-літературний нарис 20
* Із звірячого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Державина ... 20
* Ікона Пречистої Діви, оповіданне для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Мереньків 10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). — Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти ... 20
* Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі ... 3.25
* Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога ... 50
* Ілюстроване українське письменство в житєписях, др. М. Пачовського ... 35
* Індустріяльний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса ... 25
† Інститутка, оповідание Марка Вовчка ... 20
* Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) ... 1.50
† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський ... 65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі ... 15
* Історія Московщини до Петра Великого ... 40
* Історія о золотокрилім лицарю ... 10
* Історія про гарну Магельону, оповідание з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповіданне, П. Куліша ... 25
* Історія про Луця Заливайка, Ів. Наумовича ... 30
* Історія про сироту Івася ... 20
* Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком ґеоґрафії українських земель ... 40
† Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями ... 1.75
† Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті ... 20
† Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, том I. ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) ... 60
Казки про Циганів ... 10
† Казки Бехштайна, ч. 1 ... 50
† Казки Бехштайна, ч. 2 ... 50
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр. ... 1.50
* Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919 ... 1.00
* Камінна душа, повість, Гната Хоткевича ... 1.50
* Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера 15
* Кармелюк і Невільничка, оповідання Марка Вовчка ... 20
† Кармелюк, Невільничка, народні оповідання Марка Вовчка ... 20
* Катихизм христіянсько-католицької релігії, третий наклад ... 30
* Кльод Ґе і другі оповідання ... 20
* Кляса проти кляси, Л. Мартова ... 5
† Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі ... 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 1-ім томі) ... 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах) ... 1.50
† Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, опр. ... 2.50
* Козацька пімста, оповідание з козацької старовини, А. Чайковського ... 30
† Козацька помста, оповідания з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання .. 40
* Коли зійшло сонце, оповідание з 2.000 року, П. Крата ... 80
† Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене виданне 20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявленне, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних ... 25
† Контрасти, нарис, В. Винниченка ... 10
* Коротка історія біблійна, Старий і Новий Завіт 50

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на С. О. D. не висилаємо. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок поспати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у повисшій адресі.

„SVOBODA". 83 Grand Street. Jersey City. N. J.